اهمیت جنبه فقهی-حقوقی موضوعات

شاگرد۲: در این مسئولیت شناسی، قبل از موضوع شناسی، نظریه جرم شناسی مهم نیست؟ مثلاً اگر هوش نباشد و ژن باشد، ژن در سویه‌های مختلف تغییری می‌کند. یک جاهایی هم از دست در می‌رود. یعنی طرف هم قصد نکرده است. این فرقی می‌کند؟ یعنی موضوع هوش مصنوعی در این بحث مسئولیت ویژگی‌ای دارد؟

استاد: ایشان هم نکته‌ای را گفته بودند، الآن عرض می‌کنم. نکته‌ی دوم ایشان این بود: فرمودند که شما جلسه را مسأله محور شروع کردید. اما بناء من این نبود که مسأله محور طرح کنم. آن ده امری که گفتم به‌خاطر نظم دادن به کل بحث ضمان در فقه بود. نه این‌که یک مسأله را طرح کنم. اگر مثال دزدی و رباط دزدی را زدم، آن برای تحریر محل نزاع بود. نه این‌که حکم یک مسأله را بگویم. علی ای حال نفهمیدم منظور ایشان از مسأله محور چیست. در اینجا نوشته‌اند: «گستره فقه‌های مضاف چقدر است؟ تا کجا می‌توان بحث از فقه مضاف داشت؟ مثلاً با همان تحلیل از فقه هوش مصنوعی می‌توان گفت فقه مزی و فقه صندلی؟ اگر مزی شکست و شخص آسیب دید چه کسی مسئول است؟».

کلی آن را عرض می‌کنم تا روی آن تأمل کنید و به گمانم بسیار مهم است. در فقه سر و کار ما با احکام و حقوق است. علم حقوق به‌معنای گسترده خودش. چون به این صورت است موضوع دقیق فقه، عناصر حقوقی است. کسانی که با فقه و حقوق سر و کار دارند، عنصر حقیقی را از حقوقی زود تشخیص می‌دهند. اما کسانی که ندارند مقداری سخت است. همین مزی به‌عنوان این‌که مزی است، ربطی به حقوق ندارد. اما یک ملاحظات حقوقی به آن ضمیمه می‌شود و می‌تواند از آن بحث شود. پس اگر مزی، مزی است ربطی به فقه ندارد و فقه با آن کاری ندارد. اما وقتی ملاحظه‌ای شد کار دارد. مزی می‌تواند موضوع حقوق باشد؟ بله. اما از آن حیثی که مال است. حیثیت مالیت وقتی روی مزی می‌آید، آن حیث مالیتش، حقوقی می‌شود. مثلاً یکی مزی است که برای استادی است، اگر بشکند استادی او چند درجه پایین می‌آید. در اینجا دیگر مالیت مزی مزیان نیست اما باز اثر حقوقی دارد. یعنی مزی است که با شکستن آن، رتبه این استاد پایین می‌آید. پس هرگاه از فقه و فقه مضاف اسم بردید، بدانید که سر و کار شما با موضوعات حقوقی است، نه با اجسام و این پیکره ظاهریه. این مطلب بسیار مهمی است. چندبار دیگر هم عرض کردم. مثلاً سر بحث هوا و نور بود، راجع به عین عرض می‌کردم و می‌گفتم عین حقوقی و عین فقهی با عین در فضای دیگر فرق می‌کند.

بازبینی #3
ایجاد شده 15 ژانویه 2024 11:51:52 توسط ... .
به روزرسانی شده 5 فوریه 2025 12:42:27 توسط ... .